

זרזי פיתוח – משאבים

מקובל למיין את המשאבים ל – 4 קבוצות: 1. משאבי טבע וסביבה, 2. משאבים פיננסיים, 3. משאבי אנוש
4. משאבי סביבה תרבות וחברה 5. משאבי היס

1. משאבי טבע וסביבה

משאבי טבע וסביבה – חומרי טבע המצויים באוויר, במים, על פני האדמה ובתוכה ומנוצלים על ידי האדם. (מחצבים, חקלאות, מים
משאב מתכלה - חומרים טבעיים שקצב היווצרותם בטבע איטי וקצב ניצולם הוא מהיר, ועל כן כמותם מתכלה, אוזלת.
משאב מתחדש – זמינות אין סופית – שמש, מים רוח אוויר
משאבים יכולים לשמש כ"זרזי פיתוח" אך במקרים מסוימים "חסמי פיתוח" – משטרים פוליטיים מסוימים מנצלים את
משאבי המדינה לטובת האליטה השלטת, או משטרים לא יציבים המתחלפים במהירות לא מאפשרים לפתח כלכלה יציבה

משאבי מים

1. **הקמת סכרים** – מחסום מלאכותי שצמוד אליו נוצר מאגר מלאכותי המאפשר ויסות המים (עצירת מי שיטפונות, ואספקת מים בעת שפל) – מבטיח אספקה סדירה של מים לאורך כל השנה.
2. **תחנות כוח הידרואלקטריות** – מפיקים חשמל באמצעות הפרשי גבהים הנוצרים בזרימת המים בעקבות הקמת הסכר.
ההשלכות הסביבתיות של הסכרים:
סחף שמקורו בהרים אינו מגיע עוד לדלתת הנהר, הסחף שהיה נהוג לדשן בו את הקרקע אינו זמין יותר, ועל כן ישנו צורך בדישון כימי.
משימה: בחרו באחד הסכרים הגדולים בעולם מצאו מה היו הסיבות לבהייתו אילו אזורים הוא משרת כיום? מהן ההשלכות הסביבתיות של הקמתו.
3. **יצירת מאגרי מים** – הקמת סכרים באזורי שיטפונות או בפתחי נחלים – מאגר מים מלאכותי – מאגרים אלו חשובים בעיקר באזורים בהם כמות הגשמים היא עונתית (עונה גשומה ועונה יבשה), או באזורי שיטפונות. המאגרים מאפשרים שימוש במים גם בעונות יבשות וגם מונעים את זרימת המים המתוקים לים.
בעיית המאגרים: חלחול רב ואידוי
דרך התמודדות: החדרת המים למי תהום (אקויפרים), יצירת קרקעות אטימות לחלחול
4. **העברת מים** – מאזורים שבהם מצויים בכמות גדולה לאזורים צחיחים (המוביל הארצי בישראל)
5. **טיהור מים** – טיהור מי ביוב כך שניתן יהיה לשוב ולהשתמש בהם ובכך להגדיל את מכסות המים (דוגמא: השפדי"ן (שפכי דן) מפעל לטיהור מי ביוב של גוש דן.

מקורות אנרגיה: פחם נפט וגז

מקורות אנרגיה הם בסיס חשוב להקמת תעשיות באזורים בהם הם קיימים

דוגמאות

מדינות המפרץ הפרסי – הנפט שנמצא בשטחן, הפקתו וייצואו הביאו לפיתוח עצום במדינות הללו.

חמרי גלם

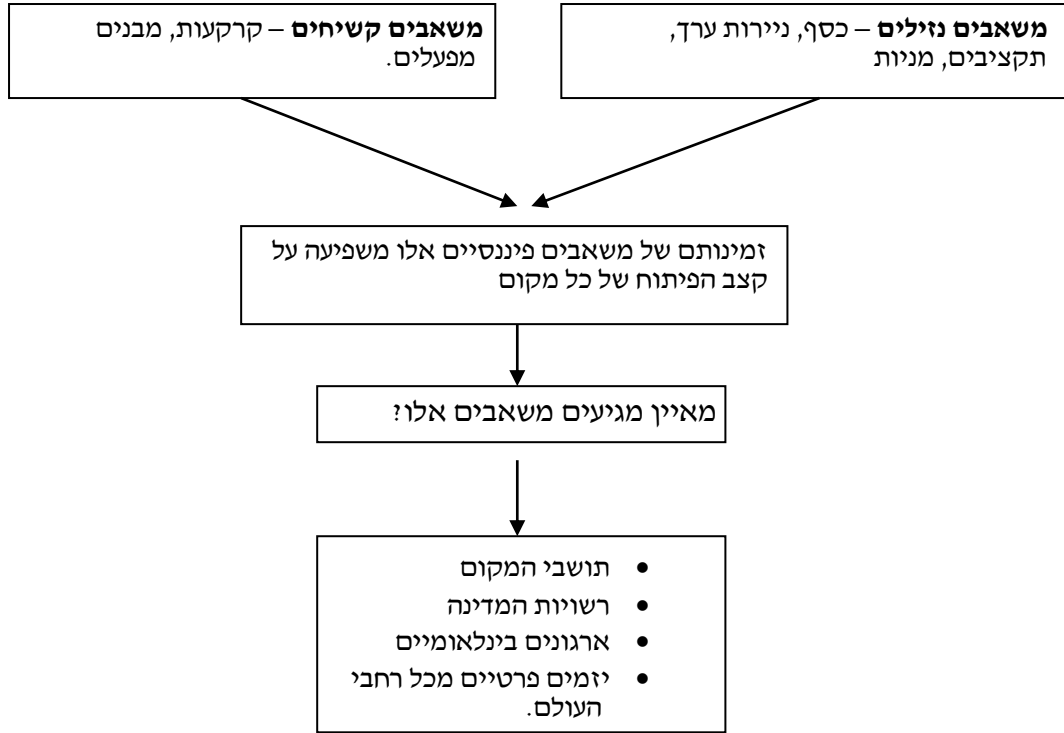
מתכתיים – ברזל, כסף, זהב, בדיל, נחושת, אלומיניום
אל מתכתיים – פוספטים, מלח, אשלגן, גיר, גבס
חקלאיים – כותנה, חלב, עצים

דוגמאות

צ'ילה – יצרנית הנחושת הגדולה בעולם.
פורטוגל – תעשיית היין החמישית בגודלה בעולם. מכיוון שבמדינה זו ישנו אזור גידול גפנים גדול.

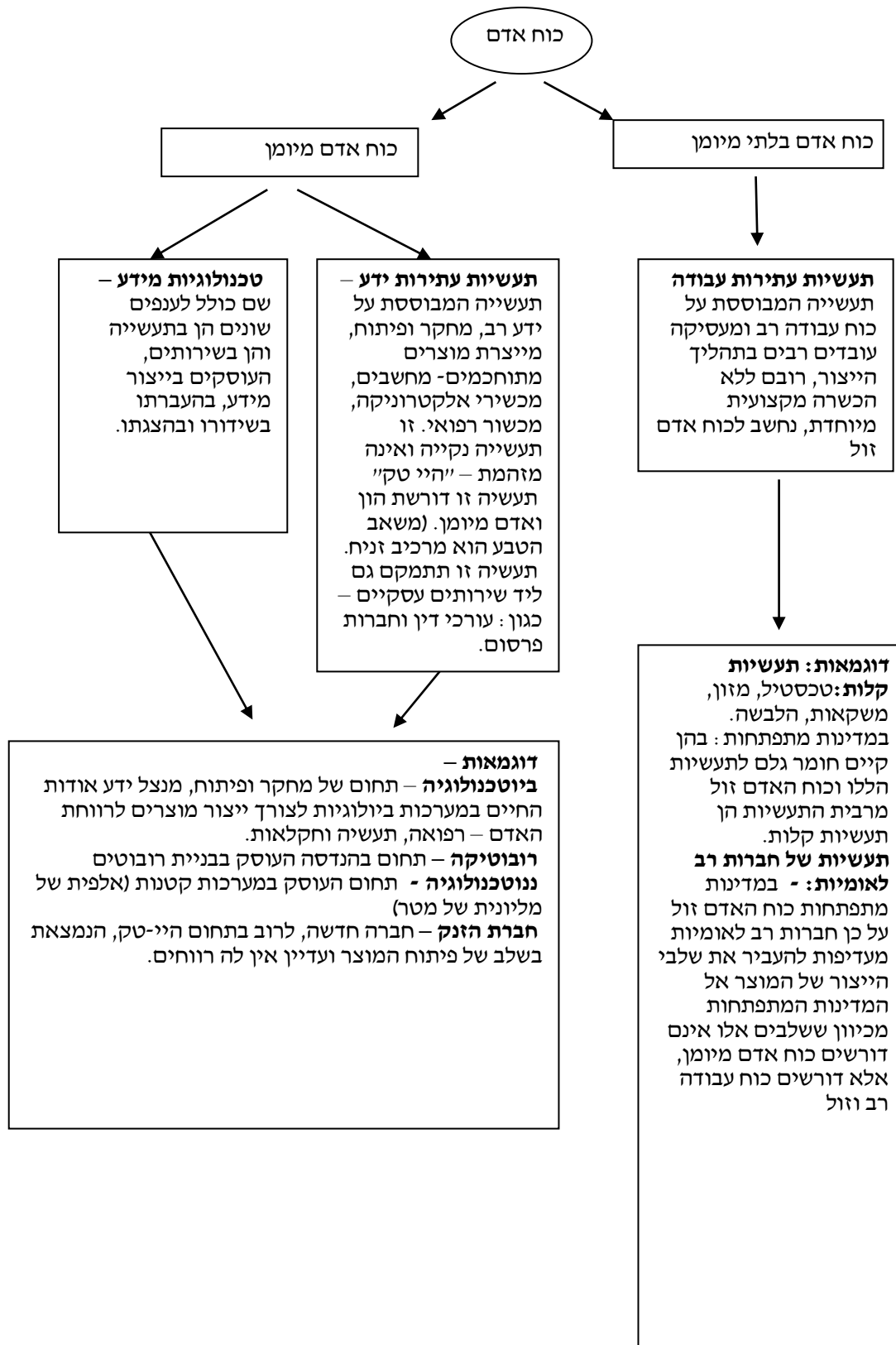
חשוב להדגיש! היום בעקבות ההתפתחות של מערכות התחבורה והתקשורת אפשר לפתח תעשייה גם כאשר משאבי הטבע ומקורות האנרגיה אינם מצויים בקרבת מקום.
להעברת חומרי גלם ישנו מחיר ואין ספק כי למקום שהתברך במשאבים מקומיים יש יתרון יחסי.
כמו כן, ישנן מדינות מבורכות במחצבים אך תעשייתן אינה מפותחת מכיוון שהן סובלות ממחסור בכוח אדם והון.

2. משאבים פיננסיים

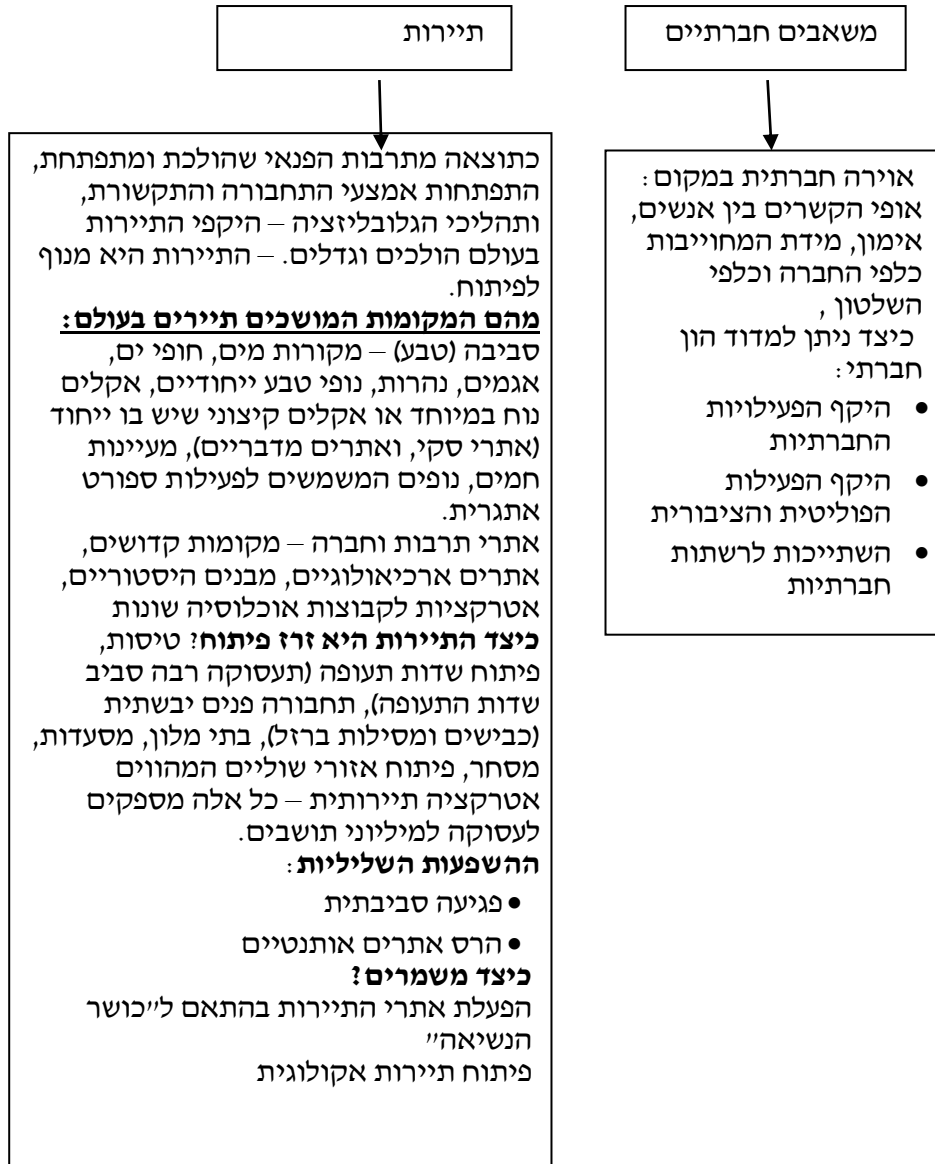

3. משאבים אנושיים

המושג משאבי אנוש מתייחס לכלל הכישורים האנושיים בחברה מסוימת שהשימוש בהם מוביל לצמיחה ברמת הפיתוח של מדינה. המשאב האנושי כיום נחשב למשאב החשוב ביותר.

4. משאבי סביבה תרבות וחברה

5. משאבי הים כבסיס לפיתוח

חסמי פיתוח

"חסמי הפיתוח"

- משטרים פוליטיים מושחתים
- משטרים לא יציבים
- מבנים חברתיים המאפשרים מינויים של אנשים לא מתאימים לתפקידי ניהול בכירים
- מסורת תרבותית המגבילה את מעמד האישה
- עבר קולוניאלי